ॐ

संस्कृतभारती (उत्तरतमिल्नाडु)

परीक्षा – गीतासोपानम् (GSK - Level 3)

(पुस्तकम् - गीतासोपान-द्वितीयभागः)

कालावधिः- होराद्वयम् **अङ्काः – 70**

कटकमासः - शुभकृत्संवत्सरः ५१२४ **जूलै - 2022**

नाम _____

(full name with initials / surname)

जङ्गमदूरवाणीसं.(Mobile. No.)_____

पञ्जीकरणसङ्ख्या(Regn. No.)_____

वासप्रदेशः (Res. Area) _____

परीक्षाकेन्द्रम्(Exam centre) _____

प्रथमः भागः

(उत्तराणि अत्र एव लिखत)

अ) इतरवचनद्वयं लिखत (पञ्चानाम् एव)। **(5)**

१) शोभिष्यते	_____	_____
२) _____	वदेव	_____
३) अवर्धे	_____	_____
४) _____	_____	अपतिष्याम
५) _____	श्रूयेते	_____
६) नीयताम्	_____	_____

आ) आवरणे दत्तस्य प्रातिपदिकस्य उचित-विभक्तिरूपं रिक्तस्थाने लिखत।

(पञ्च एव) **(5)**

१) कवयः _____ (यशस्) काव्यं लिखन्ति।

२) कृष्णः _____ (सुहृद्) सुदामानम् आलिङ्गति।

३) महिला _____ (महत्) आनन्देन गीतं गायति।

४) _____ (वाच्) माधुर्यं सर्वान् आकर्षति।

५) _____ (विद्वस्) सर्वत्र पूज्यः भवति।

६) शिवस्य _____ (शिरस्) चन्द्र: शोभते।

इ) वाक्यानां प्रयोगपरिवर्तनं कुरुत। **(6)**

१) स: दुर्गुणं त्यजति | _____

२) अर्चका: पुष्पाणि नयन्ति| _____

३) नर्तक्य: नृत्यन्ति| _____

४) बालक: मोदकं खादतु | _____

५) लेखक: लेखान् अरचयत् | _____

६) भवान् गीतां पठेत् | _____

ई) यथानिर्देशं उचितपदेन रिक्तस्थानं पूरयत। (पञ्च एव) **(5)**

१) माता _____ भिक्षुकाय भिक्षां ददाति। (चित्/चन)

२) अध्यापिका _____ छात्रेभ्य: मधुरं दत्तवती। (उत्तीर्ण)

३) अयं योगमार्ग:। _____ योगमार्गेण भगवन्तं प्राप्तुं शक्यते। (इदम्)

४) भारतस्य यश: _____ दिक्षु व्याप्तम् अस्ति। (चतुर्)

५) _____ तिथौ श्रीरामस्य जन्म अभवत्। (९)

६) मया गानं _____। (श्रु - तव्यत्)

७.) गायक: सभां _____ गायति। (पश्यति - शतृ)

उ) यथानिर्देशं धातोः लकार-रूपं रिक्तस्थाने लिखत। (पञ्च एव) (5)

१) तामसा: अधर्मं धर्मम् इति _____ | (मन्-लृट्)

२) वयं प्रतिदिनं प्रयत्नं _____| (कृ- विधिलिङ्)

३) भवन्तः संस्कृतेन _____ | (भाष् -लङ्)

४) यदि सङ्कोचं विना _____ (वद् -लृङ्) तर्हि भाषाभ्यास:

_____(भू -लृङ्)

५) महिलया आभूषणानि _____|(क्री-लट्)

६) शिशुना क्षीरं _____|(पा -लोट्)

ऊ) मेलयिवा उचितम् उत्तरं लिखत | **(5)**

१) वच:	विषादेन	१) वचः	_____
२) वणिक्	विपदि	२) वणिक्	_____
३) महत्यां	तृतीया विभक्ति:	३) महत्यां	_____
४) कर्मणा	परमम्	४) कर्मणा	_____
५) अलं	जकारान्त:	५) अलं	_____

द्वितीयः भागः

(उत्तराणि उत्तरपत्रे लिखत)

अ) भावार्थं २-३ वाक्यैः लिखत। (द्वयोः एव) **(5)**

१) वज्रादपि हि वीराणां चित्तरत्नमखण्डितम् ।

२) आत्मैव ह्यात्मनो बन्धु: आत्मैव रिपुरात्मन: |

३) क्रियासिद्धिः सत्त्वे भवति महतां नोपकरणे ।

४) कर्तव्यमेव कर्तव्यं प्राणै: कण्ठगतैरपि ।

आ) द्वयोः सुभाषितयोः सामान्यम् अर्थं स्ववाक्यैः लिखत। **(5)**

१) दशकूपसमा वापी दशवापीसमो ह्रद:|
दशह्रदसम: पुत्रो दशपुत्रसमो द्रुम:||

२) पृथिव्यां त्रीणि रत्नानि जलमन्नं सुभाषितम् ।
मूढ़ै: पाषाणखण्डेषु रत्नसंज्ञा विधीयते ।।

३) न कश्चित् कस्यचित् मित्रं, न कश्चित् कस्यचिद् रिपुः।
कारणेन हि जायन्ते, मित्राणि रिपवस्तथा ।।

इ) पदानि उपयुज्य वाक्यानि रचयत। (पञ्च एव) **(5)**

१) गायन् २) स्मरणीयम् ३) कस्मिंश्चित् ४) पञ्चसु

५) गम्यते ६) अखादिष्यत् ७) केषुचित्

ई) ५ /६ वाक्यैः विवृणुत। **(4)**

चित्/चन प्रयोग: (अथवा) विशेषणविशेष्यभाव:

तृतीयः भागः

अ) अनुच्छेदं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तरं लिखत। (10)

भारतस्य चतुर्षु स्थानेषु कुम्भमेला: आयोज्यन्ते - प्रयागे, हरिद्वारे, उज्जयिन्यां, नासिके च | एतानि चत्वारि नगराणि चतसृणां प्रमुखाणां नदीनां तीरेषु अवस्थितानि सन्ति | एषु प्रथम: तीर्थराज: प्रयाग: तिसृणां पवित्र-नदीनां सङ्गमस्थले अवस्थित: | तासु तिसृषु नदीषु द्वे नद्यौ गङ्गायमुने च प्रयागे एव परस्परं मिलत:| तृतीया नदी सरस्वती उपरि न दृश्यते किन्तु भूगर्भगता प्रवहति | द्वितीयं हरिद्वारं गङ्गानदीतटे विराजते| तृतीया नगरी उज्जयिनी शिप्रानद्या: तीरे वर्तते | चतुर्थं नासिकनगरं गोदावरी-नदीकूले च अस्ति |

प्रत्येकस्मिन् नगरे द्वादश-वर्षानन्तरम् एक: पूर्ण-कुम्भयोग: आयाति, तथा षष्ठे वर्षे च अर्धकुम्भयोगः । एवं वर्षत्रयानन्तरं भारतवर्षे उपर्युक्तेषु चतुर्षु नगरेषु एकत्र महाकुम्भयोग: आपतति |

सूर्य: यदा मकरराशौ प्रविशति तदा प्रयागे कुम्भ: भवति| प्रतिवर्षं पौषपूर्णिमात: आरभ्य एकमासं यावत् सङ्गमक्षेत्रे कुम्भमेला प्रवर्तते | बहव: भक्ता: एकमासं यावत् सङ्गमक्षेत्रे कल्पवासे तिष्ठन्ति:| ते प्रतिदिनं द्वयो: पवित्रनद्यो: सङ्गमस्थले स्नानं कुर्वन्ति | अस्मिन् पुण्ये अवसरे त्रीणि प्रमुखाणि स्नान-दिनानि भवन्ति | मकरसङ्क्रान्तौ प्रथमं स्नानं, मौनि-अमावास्यायां द्वितीयं स्नानं तथा वसन्तपञ्चम्यां तृतीयं स्नानं भवति| येषु दिनेषु स्नानं भवति तदेव कुम्भस्नानम् इति नाम्ना प्रसिद्धम् अस्ति| प्रयागस्य कुम्भमेलायां भागं ग्रहीतुं भारतवर्षस्य अनेकेभ्य: स्थानेभ्य: सामान्यजना:, सन्त:, साधवश्च आगच्छन्ति | अन्यकुम्भानाम् अपेक्षया प्रयागकुम्भस्य किमपि वैशिष्ट्यं वर्तते | अन्यानि नगराणि यदि तीर्थक्षेत्राणि भवन्ति तर्हि प्रयाग: तीर्थराज: वर्तते| अत एव प्रयागे कुम्भस्नानेन पुनर्जन्म न भवति इति जना: विश्वसन्ति| "स जयति तीर्थराज: प्रयाग:" इति सूक्तिमाध्यमेन अपि प्रयागस्य माहात्म्यं वर्णितमस्ति|

१) भारतस्य कति स्थानेषु कुम्भमेला: आयोज्यन्ते?

२) कुम्भमेलाः केषु नगरेषु आयोज्यन्ते ?

३) प्रयाग: कुत्र अवस्थित:?

४) सरस्वतीनदी कथं प्रवहति?

५) एक: पूर्ण-कुम्भयोग: कदा आयाति?

६) प्रयागे कुम्भस्नानेन पुनर्जन्म न भवति इति जना: किमर्थं विश्वसन्ति?

७) प्रयागे कुम्भ: कदा भवति?

८) प्रयागे कुम्भमेलायां कति प्रमुखाणि स्नान-दिनानि भवन्ति? तानि कानि?

९) गद्यांशात् त्रीणि सर्वनामपदानि चित्वा लिखत?

१०) प्रत्येकं पदस्य एकं हलन्त-पर्याय-शब्दं लिखित | नदी, जननम् |

आ) एकं विषयम् अधिकृत्य 10-12 वाक्यैः लघुप्रबन्धं लिखत। (10)

1. संस्कृतप्रचारमार्गा:

अथवा

2. गीताद्वारा संस्कृतम्

वदतु संस्कृतम् **शुभम्** जयतु संस्कृतम्